

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۳/۰۸/۰۳

احسان الله اریزی

نړیوالې ټولني

۶۹ برخه

هغه ټولني چې خانگري واکونه لري

۱۹ -- د ستندرد جوړولو نړیواله اداره (The International Organization for Standardization (ISO)

ISO د ستندردونو د جوړولو نړیواله اداره ده چې د ملي ستندردونو د ادارو له یوځای کېدو څخه جوړه شوې ده. د دې ادارې د جوړولو په اړتیا په کال ۱۹۴۶ کې، په لندن کې د ۲۵ هېوادونو د مشرانو په غونډه کې مفصلي خبرې وشوې او یو کال وروسته فعاله شوه [1].

اهداف: ISO د یوې نادولتي ټولني په توگه، له دولتونو سره د نژدې کار کوي او د هغوی په مشوره د هېوادونو ستندردونه سره نژدې او همغږي کوي او داسې صنعتي او سوداگريز ستندردونه ټاکي چې د صنایعو او فنونو د تولیداتو تبادلې آسانه کاندې. ISO هڅه کوي چې:

- فني پوهه او تکنالوژیکي ظرفیتونه پراختیا ومومي،
- د مالونو د جوړونکو او مستهلکینو تر منځ، گډه ژبه منځ ته راشي،
- د تکنالوژۍ د لېږد او د سوداگري په برخو کې آسانتیاوې ډېرې شي،
- د صنایعو فني اړتیاوې مطرح شي.

جوړښت:

شوری: ISO یوه اتلس کسيزه شوری لري چې غړيې هر درې کاله وروسته، د ټولني د غړو هېوادونو د استازو له خوا ټاکل کېږي. شوری د ISO اصلي تگلارېت اكي او د غټو سیاستونو په هکله پرېکړې کوي. د ISO د غړو دولتونو شمېر اوس ۱۶۳ ته رسې. د ISO اختصاري نوم په انګلیسي او فرانسوي ژبو کې د دبېټ ولني بشپړ نوم نه شي کېدی. د ISO نوم د یوناني ISOS څخه اخستل شوی چې د برابرۍ مانا ورکوي. اوس ISO د برابرۍ او د فرهنگونو د ستندرد کولو له پاره هم کار کوي.

فعالیتونه: ISO زیار باسي چې نړیواله سوداگري اسانه شي، کیفیت ورځ په ورځ لوړ شي، د مشنریانو ننگه او ملاتړ تر لاسه او د ژوند چاپېریال خوندي وساتل شي او تکنالوژي ورځ په ورځ پراختیا او پرمختیا ومومي. دې ټولني په کال ۱۹۷۰ کې پرېکړه وکړه چې د اکتوبر ۱۴ دې، هر کال په ټوله نړۍ کې د ستندرد د ورځې په نامه ولمانځل شي چې نړیوال د ستندردونو ارزښت ته ښه ځیر شي [2].

۲۰ -- د اسلامي هېوادونو د مترولوژۍ او ستندردونو انستیتوت (The Standards and Metrology Institute for Islamic Country (SIMIC)

د اسلامي هېوادونو د مترولوژۍ انستیتوت، د ستندرد جوړونې د فعالیتونو، د اوزانو او مقیاسونو د لابراتواري آزمایښتونو، د سوداگري له لارې څخه د خنډونو د لیرې کولو د همغږي د یو عالي مکانیزم په توگه، د اسلامي هېوادونو په منځ کې د توکو د تبادلې د ډېروالی د ډېروالی له پاره، لومړي ځل د اسلامي هېوادونو د اقتصادي مرستو او همکارۍ ټولني، د غړو هېوادونو په لومړني غونډه کې جوړ شو (۱۹۹۹).

لومړنی کاري گروپ چې د ستندردونو له متخصصینو څخه جوړ و، په کال ۱۹۸۵ کې غونډې وکړې چې په کال ۱۹۹۸ کې، د غړو هېوادونو د سوداگريزو او اقتصادي همکاريو په څوارلسمه ناسته کې، د اسلامي هېوادونو د مترولوژۍ د انستیتوت اساسنامه جوړه کړي. دا اساسنامه د کال ۲۰۱۰ په می کې تصویب او د لسو غړيو هېوادونو له خوا لاسلیک شوه. اوس دا ټولنه د اسلامي هېوادونو په کنفرانس OIC پوری اړه لري چې مرکز یې په ترکیه کې دی. سربره په پانسیو اسلامي هېوادونو چې دایمي غړیتوب لري، نور اسلامي هېوادونه د کتونکو په توگه په ناستو کې برخه اخیستی شي. اوس د دې وخت دی چې ټول اسلامي هېوادونه د دبېټ ولني غړیتوب تر لاسه کړی چې د اسلامي هېوادونو تر منځ د اړونده چارو د ښه سمون او د ستندردونو د تدوین له پاره پراخه همغږي را منځ ته شي.

د پاڼو شمېره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پاڼوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

۲۱ -- د حقوقي مترولوژي نړيواله ټولنه International Organization of Legal Metrology (OIML)

د اندازو نېولو او پېژندلو ته د انسان پاملرنه لرغونې تاريخ لري. په نړۍ کې د پخوانيو ودانيو شتون، د اندازو د نېولو او پېژندلو نښه بلل کېږي. له کابو ۵۰۰۰ کلونو را پدېخوا چې انسان ښاري ژوند پيل کړی، د اندازو د نېولو او پېژندلو اړتيا دېره شوې ده. د وخت ټاکل، د تقويم جوړول، د پراخوالي (مساحت) او واټن (فاصله) پېژندل، د وزن معلومول او داسې نور هغه بېلگې دي چې د انسان له خوا د اندازو د پېژندې او نېولو ثبوت څرگندوي.

په ۱۹ پېړۍ کې د اندازو د نېولو او پېژندنې علم منځ ته راغی؛ ځکه چې بي له دي نه د وخت غوښتنو ته ځواب نه شوی ورکول کېدای. دې اړتيا د (متر) کنوانسيون بنسټ کېښود. دې کنوانسيون په لومړي سر کې د اوږدوالي (طول)، څومره والي (حجم) او زمان اندازې وټاکلې. په ۲۰ پېړۍ کې صنعتي پرمختگونو، د نورو اندازو ټاکل اړين کړل. له همدې امله په کال ۱۹۲۷ کې د برېښنا او تودوخې واحدونه جوړ شول، په ۱۹۳۷ کې د راديومترې او فوتومترې اندازې وښودل شوې، د متریک اوزانو او نوري واټونو اندازې په ۱۹۶۰ کې وټاکل شوې، په ۱۹۸۸ کې د زمان نوي واحدونه د متر د کنوانسيون په پروگرام کې شامل شول.

همدې اړتيا ته په کتو، په کال ۱۹۵۵ کې د حقوقي مترولوژي نړيواله ټولنه يا OIML جوړه شوه چې په نړۍ کې د اندازو د نېولو چارې همغږي کړي OIML. اوس ۵۹ دولتي او ۵۵ څارونکي غړي لري.

اهداف:

- د اندازو د پېژندنې د مقرراتو خپرول،
 - د تصدیقونو صادرو،
 - د زده کړې په پروگرامونو کې د نندارتونونو له جوړولو او پراختيا سره مرسته، د اقتصاد نړيوال کېدو او د بهرنۍ سوداګرۍ پراختيا، د اندازو د نېولو او پېژندنې علم د اقتصادي فعاليتونو يو برخه وګرځاوه. عادلانه سوداګرۍ له ټولو هېوادونو څخه غواړي چې د سوداګرۍ د پراختيا له پاره، د اندازو د نېولو او پېژندنې له يو شان سيستم څخه کار واخلي.
 - د اندازو د نېولو او پېژندنې يوه برخه کار، اوس ستندردونه په مخ بيايي، چې درې برخې لري: مترولوژي، ستندرد جوړونه او د ستندردونو د تطبيق څار.
- که چېرته دا درې واره سم او اغېزمن سرته ورسې، له تلپاتې اقتصادي پراختيا، ټولنيزه هوساينې (رفاه) او سوداګريزه آسانتياوو سره به مرسته شوې وي.

ښکاره خبره ده چې هر هېواد خپلو ټولنيزو اهدافو ته د رسېدو له پاره، ور اقتصادي بنسټونو ته اړتيا لري. پاسني درې محورونه د پياوړو اقتصادي بنسټونو له پراختيا سره مرسته کوي چې پرله پسې پراختيا او په نړيواله سوداګرۍ کې بشپړ ګډون (مشارکت) ته لاره اواروي. د OIML د پاسنيو دريو برخو دندې دا دي:

مترولوژي: Metrology په مترولوژي کې هغه چارې راځي، چې د اندازو نېولو نړيوالو ارګانونو لکه د متر کنوانسيون، د اوزانو او مقياسونو نړيوالې کمېټې يا BIPM او د اوزانو او مقياسونو نړيوال دفتر ته اجازه ورکوي چې د اندازو د نيوې ستندردونه جوړ او د نړيوالو او ملي ستندردونو تر منځ همغږي را منځ ته شي.

دا ټولنه دولتونو ته داسې ډاډمن فني مقررات وړاندې کوي چې په اسانه توګه نړيوالې سوداګرۍ ته ننوځي؛ خو په نړۍ کې د اندازو د نېولو او پېژندنې مسووليت د OIML په غاړه دی چې خپل برابر شوي اسناد په پرله پسې توګه خپاره کړي چې دولتونه، ټولني، سوداګر، شرکتونه او عام خلک پرې خبر شي OIML. همداراز د اندازو نېولو او پېژندنې له پاره (ماډل قوانين) برابرې چې ملي فني موسسې ځنې کار اخستلای شي.

ستندرد جوړونه: نړيوال ستندردونه د فني مقرراتو، توليداتو، د توليد او خدماتو د لارو چارو د پرله پسې پراختيا سره مرسته کوي او د خطرونو د کموالي او د کيفيت د لوړولو له لارې سوداګريزه اسانتياوې ډېروي. نړيوال ستندردونه نه يوازې دا چې له نړيوالې سوداګريزې سره مرسته کوي؛ بلکه په هغه بنسټونو هم اغېز لري چې په روغتيا، سلامتيا او د ژوند په چاپېريال پورې اړه لري او د سمو مقرراتو تدوين ته لار پرانيزي.

هغه ټولني چې د نړيوالو ستندردونو د جوړولو په برخه کې مرسته کوي، دا دي:

- د ستندردونو نړيواله ټولنه International Organization for Standardization (IOS)
- د برېښنايي ټکنالوژي نړيوال کمېسيون International Elector – Technical Commission

(IEC)

- د مخابراتو نړيواله اتحاديې International Technology Union (ITU)

[1] En.wikipedia.org

[2] www.iso.org